

ללמד לתועים כינה

אשר

יצא מנחם לעבודת המלך נגד המתירים שורת
הנשים והארנעל בבחכ"נ בעת התפילה.

מאת

נחום שמריוואנד

רב דק"ק שערי צדק בניוארק.

חוצאתי על הוצאות איש ירא אלהים עתיד נכסין דק"ק
בני ישרון.

NEW YORK.

Gedruckt bei E Schrentzel 26 City Hall Place

1872

Barabara

on

ללמד לתועים בינה

אִשֵּׁר

יצא מנחם לעבודת המלך נגד המתירים שירת
הנשים והארגעל בבחכ"נ בעת התפילה.

מאת

נחום שמריוזאנד

רב דק"ק שערי צדק בנווארק.

הוצאתי על הוצאות איש ירא אלהים עתיר נכסין דק"ק
בני ישרון.

NEW YORK.

Gedruckt bei E Schrentzel 26 City Hall Place

1872

on

בדעתכם ידעתי גם אני
לא נופל אנכי מכם:
אולם אני אל שריו אדבר והוכח אל אל אחפץ:
ואולם אתם טפלי שקר רפאי אליל בלכם! איוב י"ג

הקדמה

זה ימים לא כבירים ראיתי חרות עלי הלוח מה שהשיב
הערר ראקטאר וויעראווער לעדת בני ישורון אשר שאלו
ממנו להורות להם הדרך, אם מותר כי יבואו האנשים על
הנשים לענות בשירים בתוך המקהלה בבית ה'
והוא השיב: מותר, והוקף שם על ארבע ש"ע ואומר הרא"ש
והטור הר"ף והרמב"ם כולם מאחד מתירים לשמוע קול זמר
טאטא בשעת ק"ש ותפילה, ומביא ג"כ דעת האוסרים והוא
המר"י קארא אבל הש"ע עשה פשרה בניהם ואמר: ויש לוהר
וכל היינו בדרך עצה טובה אבל לא מצד הדין, וגם הפרוץ
על המדה לבלי חוק שלא מצא בכל התלמוד והפוסקים לא
אסור ולא היתר מפורש ע"י, ואח"י הוא מפרש קול באשה
ערוה, דוקא אם ערוה היא להשומע, ודוקא (אויסגעלאכענע
ליעדער) אסור לשמוע ממנה אבל תפילות ותחנונים מותר
כי ישירו יחד אנשים ונשים, ואח"כ הביא ראיה לרבריו
מתנ"ף, מדבורה ומדרד מלך ישראל ומבדוליל הגלעדי.
והנה מני אז אשר קמו רבים מפלטי אפרים הבאים
מראש גיא השמנים, המשוחים בששור בעלי הנטיפות והרעלות
הפורשים מעמק ההלכה ופורשים רשת ומכמורות, משליכים

NEW YORK
Gedrickt bei E. Schuchardt 25 City Hall Place
1875

מוקשים והרמה על כל גי'א וגבעה לצוד נפשות נקיים, משחיתים
 בדי גורניו והומים בראש כל חוצות בלשון מדברת גדולות
 מושכים העון בחבלו השוא ומכים בסנורים שב וקן בחור
 וגם בתולה נלכדו במשהתותם; הן המה כסלון ממאיר ולקויק
 מלאוב לכל השאטים סביבותם, עושים האדם כדני הים כרמש
 לא מושל בו ויעטו במעיל מעלם למעור מעל בד' ובתורתו
 ויהוו לעדתם משאות שוא ומדוחים, שפכתי סוללה ובנתי
 דיק לבל אבוא בגבולם, לא לעקור ולא לנטוע, לא לפרוץ ולא
 לבנות, כי מי יתיצב לפני ענק ההכרה, ומי יתקומם נגד היל
 הזמן, ומי יפתח הרצובות אלה? בעו"ה רבים מבני עמנו השקה
 נפשם לחתגולל מעליהם עול התורה והמצוה, ע"כ הקימו להם
 רועים כלבבם וכאות נפשם, ומי ישמע לתורה מציון תצא?
 אבל עתה לא עת לשנות, כי הדאקטאר ויידאווער זה אם אמנם
 גם עד עתה לא החזקתי אותי לאחד מן הישנים, אבל גם לא
 מהחדשים מקרוב באו, כי יהרום בשאט נפש מה שגדרו
 הראשונים ועדתו בני ישורון אשר היתה תחת פקודת המנה
 הרב דר. ראפעל ז"ל עדת עם קודש אשר נוכח ד' דרכה
 אם גם היא תוציא הישן מפני החדש והמורה על ראשה
 יפנה ערפו לד' ותורתו מכל וכל, מה תהיה
 האחרית של הקהלות הקטנות ממנה במנין ובבנין? הט אנד
 ושמע דברי הגי הנביא: הן ישא איש בשר קודש בכנף בנדי
 ונגע בכנפו אל הלהם ואל הנויד ואל היין ואל שמן ואל כל
 מאכל היקדש? ויענו הכתנים ויאמרו לא ויאמר הגי אם
 יגע טמא נפש בכל אלה היש מא? ויענו הכתנים
 יטמא ויאמר כן העם הזה יהמשכיל

ובין יי ולכן אחוה דעי אף אני להראות לעין התבל שהד"ר.
 ויעדאווער זה הכל יפצה פיו במה שאמר בשם הפוסקים
 זבבלי דעת מילין וכביר אף בראיותיו מתנ"ך אשר זקנים
 ממנו לימים כי כבר כתב א' ה' ר' אהרון הרין רב באראד
 החלומות האלה בשנת תקע"ט בספר אור נוגה, וכל גאוני
 הזמן ובראשם הגאון התם סופר כתבו עליו ואסרו לשמוע
 תורה מפיו והנה מה שכתב הדאקטאר ח"ג זה כי לא
 מצא מזה לא אסור ולא היתר בש"ס ובפוסקים, גם אני יודע
 המחז"ל: לא יגעתי ולא מצאתי תאמין אבל אני אומר
 שאסור זה כמה פעמים מפרש בתלמוד. ודע קורא נעים כי
 רק מפני כבוד הקהלה עדת ישורון כתבת השורות האלה
 ולא כמשוב על דברי דר' ח"ג וידאווער כי דבריו לא יועילו
 ולא יזיקו לפני כל יודעי דת ודין, ובל נעלם ממך מ"ש הגאון
 מהר"ם לובלין בהתשובה פ"ה ז"ל: אף מקרוב הובא לחוש אזני
 כי עמד אחד אשר אוני מבעלי הוראה ואינו בן גילי כלל ודרון
 לבו השיאו בו' וכתב דברים שלא כדת וכו' וכבר עלה ע"ד
 לגלות קלונו ברבים וכו' אף חזרתי ממחשבתי וכו' פן יהיה
 לו לכבוד וכו' וע"ז כתב רמ"ק בספרו ר"ק ז"ל, אבל יודע
 אני קורא נעים מה שבלבך עלי, כי השאלני וכי מהר"ם מלובלין
 אתה? אבל עיין ביבמות דף ק"ה אני ישמעאל בר יוסי שבאתי
 ללמוד תורה מרבי וכו' ותנוה נפשך עכ"ל ואומר אני שאף
 אין אחד מהפוסקים הראשונים והאחרונים אשר יתיר לשמוע
 קול אשה לכתחילה בשעת ק"ר ותשילת אף בביתו וק"י
 להביא אש זרה בבית ה' ומי שזרץ גדר זה עליו הכתוב
 אומר: הדשיכם ומיעדכם וכו' כי תביאו
 לראית פני וכו'.

נרסי ברכות דף כ"ד: אמר שמואל קול באשה ערוה שנאמר כי קולך
 ערב ומראך נאוה ופירש' מדשבה לי קרא בנוויהו ש"מ תאוה היא
 וע"ו כתב הרא"ש פירש לשמוע ולא לענק ק"ש משום שהקול לפעמים
 גבי ק"ש כדו שלא יבטל ע"ו לממרי, והיינו באקראי בעלמא אם שמע
 קול אישה בשעת ק"ש ותפילה הקל הרא"ש כדו שלא תעבור הזמן ויבטל
 ע"ו לממרי גם מאוד עינינו הרמב"ם ז"ל בפ"ג מהלכות ק"ש השמיס
 דין זה ח"ל בעל הב"מ וסובר רבינו שלא לענק ק"ש וכי אלא ישאסור
 להנות מקולה ולהכתכר בשערה. ולכן לא הזכירם פה לענק ק"ש ותפילה.
 והאיך יעלה ע"ד אדם שהרא"ש אישר אסור לשמוע קול אישה בכל מקום
 וגם הרמב"ם אמר שאסור להנות מקולה יתירו לאסוף נעים ונערות
 לכתחילה כי ישירו יחד בשעת ק"ש ותפילה אישר לא לבד כי יתנה מקולה
 ולפעמים נ"כ טומאתה בשוליה ואסור מטעם ערוה. אלא הרמב"ם סובר
 נ"כ כהרא"ש בשעת הדחק שלא יעבור הזמן, וגם הטור בס' ע"ה השמיס
 דין זה כי סובר כאביו הרא"ש ז"ל ח"ו הרב ב"י וכתב הרא"ש קול באישה
 כי ולכן השמיס רבינו דין זה כי אבל המרדכי בשם רבינו האי כתב דכל
 הנהו לענק ק"ש וכן כתוב באוהל פיתוד דקול זמר אפילו באשתו ערוה וכ"כ
 בהגהות מיכנו בשם ר"ת ושכן כתב המרדכי בשם הר"מ לכן אסור
 קומר דבר שבקדושה בשמיעת קול אישה ובעו"ה בין הגוים אנו יושבים,
 ועת לעשות לה' הלכך אין אנו נזהרים מללמוד בשמיעת קול ערביים,
 והנה גם הטור סובר כאביו הרא"ש ישב"ש הקילו בשעת הדחק אבל
 הכ"י וסיעתו אוסרים בכל ענין אבל היות כי בין הגוים אנו יושבים ואם
 באקראי בעלמא אנו שומעים קול אישה ערביית אישר תסבב בהחובות לשיר
 שירותיה עם הקאטרנקע אין ערוף להפסיק אבל לא כאשר פתר הדר.
 ח"ו הלוי שמואל לכתחילה להביא לבת"כ לשיר את שיר ה'. וכן
 הוא דעת האלפסי אישר השמיס נ"כ דין זה של קול באישה וכי.
 וז"ל הר"ן שם בפ"ג ברכות: וכן אין לו לקרות בשעה שמנגנת דקול באישה
 כי אבל אם מדברת פדרכה מותר ואפילו בשעה שמנגנת אם הוא יוכל
 לכונן בקבו בענין שלא ישמע אותה ואין משים על לבו מותר ואין להפסיק
 בתפלתו וגם פה הפירוש רק ע"פ מקרה בלתי טהור שמע קול אישה אז
 הוי לו פדעיב"א אם יודע בבידור שלא תבטל אותו מתפלתו והנה"ת
 מימינו בשם ר"ת. וקול באשה ואע"ג דאינו רואה אותה הרהור מיהו
 איבא ודוקא בקול שאינו רגיל בו אבל בקול הרגיל בו מותר, פירש אם

עומר בתפילה ויש לו משרתת המנגנת להביא הילד לידו שינה, אין צורך
 להפסיק מן דרגל בו, אבל לא באשר הבין מ' נמקול הרגיל והיינו הנשים
 אחרו ששירו זמן מה היו קול הרגיל בו. וזה גם כפי הבנתו קול באישה
 ערוה היינו אישה אישר ערוה היא לו האף יפרש דברי ר"ת הנ"ל: הרהור
 מיהו איבא בלא ראה אותה, וכי בשאר נשים הרהור מותר? זה תוכן דברי
 הרא"ש והטור הר"ף והרמב"ם אשר מקילים בשעת הדחק ובאקראי
 בעלמא ולא במחשבת הדר. ח"ו המו ובי בלב מי עלה בימי הראשונים ז"ל
 אפיקורתא בוו להעמיד אנשים ונשים יחדיו לשיר בבית ה'.

ובא"ה סימן ע"ה כתב, יש לזהר משמיעת קול זמר אישה בשעת ק"ש:
 ופזוה הוכיח ח"ו הלוי המתיר שהשי"ע עשה פשרה בין החולקים, כי טהר"י
 קארא והמרדכי כמה האוסרים, אבל הרא"ש והר"ף והרמב"ם והטור
 כמה המתירים, ולכן עשה השי"ע פשרה ואמר יש לזהר בתורת עצת טובה
 ולא מצד הדין, ע"כ דבריו בהפסקא אישר נדפס בשפן בלשון אנגלית,
 ודאקטאר העיר וועדאווער זה אשר יבנה א"ע כשם רב שכח שהמחבר
 בש"ע הוא הוא הב"י והכ"מ, אבל כתב: ויש לזהר אף בשעת הדחק, רמ"א
 שם: ואפילו באשתו אבל בקול הרגיל בו אינו ערוה וכדפירשתי למעלה.
 ובמני"א שם אפילו פניה והיינו אפילו היא טהורה. דא בנדה מאי ארי
 בשעת ק"ש ותפילה הלא אסור משום קול ערוה, חתם סופר בהשמטת ע"ש
 ובאה"ע דקול זמר א"א לעולם אסור.

והנה ידעתי גם ידעתי כי יש לה"ג הלוי זה חבמת ובנת ארם, וכל אפן
 כינם ספר חיי אדם יש לו ולמה לא ראה שם בכלל ה' ? ואו ח"י טבוא לפניו
 כהבין קצת דברי הראשונים, ח"ו קול באישה כי והיינו בשעה שמומרת
 וכי אבל אם הוא בדרך והוא אנים כיון דלא מעיניו
 דמקרא ערוה מה"ת מותר לקרות ולברך דאל"כ
 נתבטל מתורה ותפילה ועת לעשות לה' וכו', ואולי
 הבין מיה כוונת הפוסקים המקילים והיש לזהר בש"ע והיינו אף בשעת
 הדחק, ודברי הכ"י אישר הביא ח"ו הלוי במכתבו הוא דברי הפוסקים
 אישר הבאתי עד עתה. הפנים הוא הב"י אישר בתב הוא בעצמו שהוא מן
 המתמירים כדעת המרדכי, ובב"ש אבל קול פנוי לא פירש אם היא טהורה
 (חתם סופר) וגם קול אישה שרי אף בעת התפילה אסור כמ"ש בא"ח
 ועין בפריש"א בשם מהרש"ל ודוקא קול ערוה אסור והיינו קול השיר
 אבל דבורו בעלמא ישרו ע"ל. ח"ו הלוי זה מפרש דוקא קול אשר ערוה

הוא לו. אבל אפילו אם נניח לו בשטות זה. האם תמצא ערתו בכל שבת וי'ט בתולות אשר אין טומאתו בשולי' שלא חל עליהן שם ערוה. או לא תהי' אחת בין הבתולות אשר יש לה שם בבית הכנסת איש אחד אשר ערוה היא לו.?

ומה שפירש קול ערוה ווען זיא אויסגעלאסענען לעדער זינגנט! במח"ב, הלא זה אסור לשמוע גם מפי איש ואישה טומטום ואנדרונגס וכי נעלם ממנו מאח"ז כתובות. מפני מה כל האוון כולה קשה וכו' ומה שכתב שלא מצא מזה אסור מפורש בש"ס אני אומר שלא דק היטב הדק, גמרא מפורשת היא בסוטה דף מ"ח: אמר רב יוסף זמרי גברי ועני נישא פריצותה זמר נשי ועני גכרא. באשכנח ערוה וע"ש ברש"י לפי שהעונה מטה אזנו לקול המזמר לענות אחריו ונמצא אנשים נותנים לב לקול הנשים וקול באשה ערוה וכו' ע"ש ועל סמך גמרא זו אסר הגאון בעל חתם סופר לאנשי עיר וויצען בי ישרו אנשים ונשים יהדיו בבהכ"נ ככבוד הקיסר יר"ה כי אף לדבר מצוה אסור (כי בכל קאהר שתייהם יחד לפעמים עני גברי וזמר נשיא. ולפעמים להיפך) כי זולת זאת לא הי' צורך רש"י לתלות הדבר בפריצי הדור יותר הי' נכון לפרש דהנ"מ לבטול מצוה ועוד. הביא הגאון הנ"ל שם בתשובה דברי הב"ש באה"ע ס' פ"ב בשם הב"ה כשהאנשים ונשים יהדיו בסעודת נשואין אין אומרים שהשמחה במעוננו משום שהיצר הרע ביניהם. וגם מביא שם הגמרא בסוכה דף נ"ב שהי' מתקנים שהנשים מלמעלה בשמחת בית השואבה שלא יבואו לידו קלות הראש ויצא להם מקרא זכרי' י"ב וספדה הארץ משפחות משפחות לבד ונשיהם לבד משפחות בית נתן לבד ונשיהם לבד וכו' ע"ז אמרו חכמי' ל' שם ומה דברים ק"ח כשישראל עוסקים בהספד ואין היצר הרע ביניהם אמרה התורה שהנשים תהינה לבד, במקום שמחה עאכו"כ.

ומזה יראה ח"ג הלוי: כי לא ראה ולא ידע ואישם במח"כ כי מי לנו גדול ממושה ומי יוכל להרים ראשו להקל נגדו: והגאון הזה זצ"ל לא מצא סניף להתיר מכל אשר הביא ח"ג הלוי זה. אם אמנם הי' בקי כמעט בכל תורה כולה.

ועתה נראה מה יהי' חלומותיו בהראיות אשר הביא מתנ"ף, ממרים. דבורה ברזילי הגלעדי. עזרא נחמיה ודוד, ממרים תשובתו בצדו: ותצאן כל הנשים אחריה, ומה שכתב ח"ג הלוי כתב ותען להם לשון זכר, טעות הוא בידו וכבר העיר ע"ז ידידי הרבני המופלג מוה' חיים זאקאלסקי ואביב

התל בי וכו' ויצל אלהים מקנה אביכם ואם יהי' היובל וכו' ונוספה נחלתו כו' אשר תהיינה להם ובסוף דניאל לקץ הימין נון תחת מס רש"י שם וכמוהו קח לך חיסוקי, ועליה יכרעון אחריו ולא יאמין בחייו והננו של בנימין ע"ש.

דבורה, עיין בבאור שניהם חברו את השיר ושאלות המפרשים הא"ף היא באפשרי עיין באברבנל.

ברזילי הגלעדי, בודאי הי' להמלך ישראל שרים ושרות השרים לאנשים והשרות לפני הנשים והוא כללם יחד בדרך הלשון.

עזרא ונחמיה ועיין עזרא ב' ותמצא אם ראוי להשיב ע"ז. רש"י לפי שהיו עולים מבבל וכו' כדי שיהיו מטיילות בדרך ובודאי הלכו למחלקות האנשים לבד והנשים לבדנה.

ודוד מקץ ישראל, קדמו שרים כו' בתוך עלמות תופפות.

מי יתן שחי"ג הלוי זה יתן לכל אחת מהמשוררת תוף בידה, בזמן שאין שם חלול שבת וי'ט. טראממעלען קאנען זיא זא לאנגע וויא זיא וואלען, וועגן זיא נוד ניכט זינגען. אבל אפילו אם נניח בכל אלה כדברי ח"ג ששרו יחד בערבוביא. האם היה זאת בעת ק"ש ותפילה? והנה אם אמר הדאקטאר ח"ג זה הוראה זו בשמו, החשתי, כי אמרתי אולי ההכרח הביא אותו לזה כי הרבנים במדינה זו חדשים וגם ישנים נראים נושאים ונשאים עם כסא אבל הוא הרהיב בנפשו עוז לתלות בוקי סריקי בדברי גדולי ישראל הרא"ש הטור והריף והרמב"ם וסמ"ק אשר כל בית ישראל נשען עליהם מן הנמנע לטמון ידי בצלחת, והנה כאשר שמעתי מבי' אנשים יראים ושלמים מעדתו בני ישורון התיר הדאקטאר ח"ג הלוי להם נ"כ הארנעל ואמר שגם בבה"מק הי' ארנעל לשמוע אל הרינה ואל התפילה, ואמרתי להם: אסרו ח"ג בעבותים כי מי לא ידע בכל אלה ששנה ברא"ה א' כ"ד ויברך דוד וכו' בכנורות ובנבלים ובמצלתים וגם לא מצינו מזה בגמרא סוכה וערכין וגם הרמ"בם בפ"ג דכלי מקדש הלכה ג' לא דבר מזה ועיין בתשובת ח"ס בהלקוטים סימן פ"ו שכתב אם אמנם דוד אמר הללוהו במינים ועוגב היינו בביתו אבל במקדש לא היו מכניסין עוגב מפני שהשם מגונה ע"ש עגבים ושרי עגבים כו' ומביא שם דברי הט"י בא"ח ס' קל"ב והלא מי רגלים וכו' ומי'מ אין מכניסין בעזרה מפני ששמן מנונה ומביא ג"כ דברי רש"י תופש כנור ועוגב לע"ז והיות כי האומות

אינם משמשין בכלי זמר זה רק בבית עבודתם ולא בביתם לכן השתמש דוד בו בביתו לכבוד ה' אבל לא בבה"מ מק מפני חק ע"ז ועיין שם דבריו באריכות כי כל מה שהעתיקתי במכתבי זה דברי הפוסקים ותשובת הגאון מהרמ"ם כהווייתן וכצורתן רק לפני אנשים אשר אין ספרים אלו תחת ידם.

גם שמעתי מהאנשים הנ"ל כי כבר כתבו לבערלין להרב החכם המפורסם דאקטאר אויב וגם הוא השיב באמרים לא המה מעולם שמותה, ומסברא דילי א' הלא שער באישה נ"ב ערוה ובכל זאת הולכת לבה"כ"ג בגילוי ראש. ב' הלא ישירו אנשים ונשים בערבוביא ותרי קלא לא משתמעני, והנה אין כונתי לנגוע בכבוד הרב הדאקטאר אויב, כי עכ"פ מתישבותי נראה כי יש לו לב להבין דברי הפוסקים ולא גלה פנים בתורה שלא כהלכה בדברי הרמ"בם הטור והראש והריף כאשר עשה הדאקטאר ח"צ זה, ורק מסברא דילי עלה ברוחו להתיר, בכל זאת נוראות נפלאתי איך אפשר שיצאו דברי רוח כאלה מפי חכם כמוהו א' כי היתר לזון לצאת בראש פרועה לבה"כנ או אף לשער העיר וכי מר בר"י דריבנא חתם עלה? ואם בעו"ה זאת כהיום כעבירה שאדם דש בעקבו ורבים מכני עמנו אינם יודעים עוד אם הוא אסור הדבר או לא. בכל זאת לא ראי זה כראי זה. כי אין ההכרח להסתכל בשערה וכל ישראל בחוקת בשרות שאל יסתכל בשעה אשר עומד לישפוף שיחו לפני ה' אבל בנ"ד האם יאטם אזנו משמוע שיר כסילים? ומה גם הוי בכלל כל מלתא דלא רמו עלי דאינשא וכו, אבל בשיר ההכרח לענות אמן ועליו לישמוע (והוי כפסיק רישא דניחא לי וכו') ואם הרב דאקטאר אויב ידון באופן כזה בכל הוראותיו אזי יפרץ פרץ על פני פרץ בכל תו"ה. הלא גלוח בתער נ"כ בעו"ה היום עבירה שאדם דש בעקבו (עיי' בתשובת רע אינר סימן צ"ו) והעם ככהן וככהן כעם יעברו בזדון לבם ובשאת נפשם בזה על כמה וכמה לאווי דאורייתא יום יום. ולמה ינרע אכילות נבילות וטרפות ושאר א סורים שבתורה לפי שטחו? ועל סברת השניה תרי קלא לא משתמעני אין ראוי להשיב עליו אף אם נניח לו בשטות זה. ומה יענה אם תשיר איין ואקא כדרף הקאהר האם ינער אותה בנייפה? והעולה על כוונה עמדתי כמשתאה ומהריש כי מה להעדה בני ישרון להביא ממרחק להמה מהרב הדאקטאר אויב אשר הוא נ"כ מהחרישים מקרוב באו. המבלי אין גברים (בחילוף נ"כיקי

רעפארמער פה העירה הזקנים ממנו בימים. והלילה לי מלחשוד עדה חשובה כזאת לחשוב מהישובות און שכתבה לבערלין ע"פ הרוצה לשקר ירחיק עדותו. ואולי גם בזה שמעה לעצת המורה אשר עומד בראשה? ועתה אליכם גדולי ישראל אקרא שתחוסו על כבוד תו"ה"ק הנתונה למרמס. ועל כבוד קהלה מפוארה. ותמחלו להשיב לי על מכתבי זה כיד ה' הטובה עליכם לא בדרך פלפול רק אם האמת אתי או לא, ומה טוב ומה נעים אם יכתוב כל אחד מהגאונים בקוצר דברים בלשון מדינתו אנגלים או אישכנזית למען ירוץ הקורא בו. ואולי חפץ ה' בדינו יצילה להציל את העדה הקדושה הזאת מהרעה אשר נגד פניה ולהצילה מרדת שחת כאשר ירדה בעו"ה עדה אחת בעיר באסטאן אשר הטת אזנה לקול המתיר דאקטאר ח"צ זה וכמבואר בהמניר. משנה דאשתקד.

והנה מיד אחרי הוציא הד"ר ח"צ התירו בני"ז לעין התבל ביום ש"ק פ' נארא תרל"א לפ"ס שלחתי לידו כל מה שכתבתי פה. ואמרתיו אזלי ישוב אל ה' ויאמר, כל מה שאמרתיו טעות הוא ביד, כי עד אשר התחיל לפרוץ נדר בני"ז אהבתי אותו עד מאוד וכאשר ידוע לכל מה שכתבתי למענו בשנה דאשתקד בהמניר נגד משטיניו אשר כתבו עליו חרופים וגדופים במ"ע הלבנון והמליין, ואת חטאי אני מזכיר היום שכל הדברים הרעים אשר קבלתי מני אז מידי הרבנים המפורסמים ממדינת פרייסען ובראשם מכבוד אמ"ו הגאון מו"ה אליהו נטמאכער אב"ד דק"ק נרדיטין יע"א וכולם יחד שפכו חמתם עלי וכתבו: לולא הכירו אותי מיום עמדי על דעתי עד היום כי ת"ל לי יראת ה' היא אוצרי הייתי בעיניהם כאחד מקלי הדעת ותארו בשרד תכונת הרב הצדיק המו"ג הלבנון ואתמתי נברא ואתמתי קמיע אשר כתב ישם ולא מפי השמועה אף מעט המה נגד עותתי בזה. אבל מכותלי תשובתי אלי אשר אני נותן לפניכם בזה תראו עד כמה הכו דברי שורש בלבבו ועד היכן ידו מגעת בתלמוד ובפוסקים. ולא העתקתי רק מה שנגוע לענין זה.

ב"ה יום ב' לסדר מה תריבון עמדי התרל"ב.
לכבוד ידידי הרב החריף והבקי מהר"ג שטרייזאנד:

רב ומ"מ דק"ק שערי צדק.

שאננף עלה באזני, צר לי עד מאוד לראות שמתוך כעס באת לכלל טעות. שנית ארוני בשפטף לאמר כי נהפכתי לאויב לך בעבור הנקלה

וכו' וכו' כללא ש"ד אלהים יודע שאין און בי וחלילה לך מיך מיט דעם געזינדעל צו אידענטיפיצירען ובקהלם וכו' כי ב"ה גבר הוקם על אנכי ונפשי בחלה בהולולים ולזות שפתים אשר אף לקופה של שרצים נאה ויאה! סלח נא אדוני! הן זקנת וגם חכמת ממני ובכ"ז אוכל לתת לך עצת טובה יען כי ידעתי תכונת אמעריקא יותר ממך. אם הפצת במנוחה כי טוב, ש"ם נא לכלל גדול תורת אמעריקא:

Mind Your own Business.

שים עינך רק על ענינך מה לך לענינים של אחרים, ישורר כל רב בקהלתו כחפצו ואתה עשה אשר לפניך ושמור מעשיך ומעשה קהלתך לכד ואז שמך יגדל ויף בגדלו כי כלם יודך והכל יאמרו: לא לבר שהרב שטרייזאנד עומד בראש כל יודעי תורה ובראש כל הלומדים באמעריקא כי חריף ובקי הוא בש"ס ופוסקים ובספרי חכמי ישראל, אבל גם רוחו טהור כי קשה לכעוס הוא ונח לרצות ובנחת ובשלום דובר עם כל איש, ובשלומך אתהלל ובתורתך אחפץ ידיך. ה"ג ווידאווער הלוי.

ואודות דברי השו"ת אשר שלחת לי יש אתי דברים בנו והעת לא ירשיני עתה להשיב על דבריך, כי בתוכן הענינים אינני הולק עליך רק אין דער אויפפאססונג דעם געזעטצעם גלויבע איך זיא אים איררט' הומע !!! והיה כי יניח ה' לי מטרדות רבות ? אז נפלפל יחד כאוהבים כי תורה היא וללמוד אני צריך.

הנ"ל

ומני אז ועד עתה לא כתב אלי עוד בדבר זה ולא בדברים אחרים רק הוא עושה בזה מה שלבו חפץ נגד רצון יראי ה' וחושבי שמו ודי יאמץ ברכים כשלות חלק יעקב. דברי הכותב פק'ק נויארק בלב נשבר ונדכה יום גי' שבט תרל"ב לפ"ק.

נחום אבק פורח. מלפנים אב"ד דק"ק מעוריטץ ובק"ק פארדאן בהערצונטהום פאווען.

* ובכל זאת נתן אמון לדברי הנקלה המדובר בו במה שכתב אליו בימים האלה אודות הבראזייערע זו ועג פיו בא בקובלא לפני פו"מ קהלתי עלי וכעת יראה כי כמו אז גם עתה שקר ענה הנקלה ומצא בי אי"ל ה והמבין יבין--